

EKONOMIE A PRÁVA

Jméno přednášejícího

VŠE

Letní/zimní semestr xxxx/yy

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PŘEDNÁŠKA 13

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Proč je důležité znát dopady zákonů

- **Zákony mají důsledky:**
 - Náklady na dodržení regulačních ustanovení
 - Administrativní náklady
 - Dopady na ceny
 - Dopady na státní rozpočet
 - Distribuční dopady
- Důsledky lze odhadnout *před* přijetím zákonů
- Rozhodování o zákonech na základě odhadnutých důsledků
 - Převažují náklady nad výnosy?
 - Jaká je nejlepší varianta?

Proč je důležité znát dopady zákonů

- Good governance: schopnost fundovaně zdůvodnit přijímané zákony
- Konkurenceschopnost:
 - Špatné zákony snižují výkonnost ekonomiky
 - Kvalitnější legislativa v ostatních zemích
- Kvalitnější zákony jsou též stabilnější
- Evidence-based policy = tvorba veřejné politiky založená na faktech

Legislativní proces uvnitř vlády

1. Iniciativa vlády či konkrétního ministerstva
2. Návrh zákona vypracován na určitém odboru ministerstva
3. Připomínkové řízení
 - Meziresortní
 - Směrem „ven“
 - Konsolidace konfliktů mezi ministerstvy
4. Legislativní rada vlády (komise)
5. Schválení návrhu vládou

Co je RIA

- Regulatory Impact Assessment
- Součást legislativního procesu (zejména) na vládní úrovni
- Proces RIA zahrnuje:
 - Zdůvodnění problému
 - Zvažované varianty
 - Náklady a přínosy variant (čísla!!!)
 - Zdůvodnění zvoleného řešení
- Zprávy RIA dostupné na internetu spolu s návrhy zákonů
- „Think RIA“

Hodnocení dopadů v Česku I

- Do r. 2007 v podstatě neexistovalo
- 2007: usnesení vlády, povinnost vyhodnocovat dopady u všech návrhů předpisů připravovaných vládou
- 2007-2011:
 - RIA se k zákonům zpracovává
 - Chybí kontrola kvality
 - Nevhodné institucionální zakotvení (MV ČR)
 - RIA ryze formální, neplní svůj účel

Hodnocení dopadů v Česku II

- Výrazná změna od r. 2011
- Nová pravidla RIA
- Agenda převedena na Legislativní radu vlády
- Komise RIA:
 - pestré složení (akademická sféra, advokacie, business)
 - hodnotí kvalitu provedených RIA u všech zákonů (kladné či záporné stanovisko)
 - zpětná vazba při přípravě RIA
 - nemá možnost vetovat zákon

Hodnocení dopadů v číslech

Hodnocené RIA celkem (počet)	64
Kladné stanovisko bez připomínek	33%
Kladné stanovisko po dopracování	45%
Kladné stanovisko po přepracování	11%
Záporné stanovisko, z toho	11%
návrh stažen	5%
návrh schválen vládou	6%

Pozn: Výroční zpráva komise RIA 2012

Zlepšení RIA od 2011

- RIA přehledně uvádí důvody pro přijetí zákona a zvolené řešení
- Alespoň kvalitativní popis nákladů a přínosů
- Základní kvantifikace nákladů, zejména administrativních

Obdobné orgány v zahraničí

- European Commission: Impact Assessment Board
- DE: Nationaler Normenkontrollrat
- UK: Regulatory Policy Committee
- SE: Regel radet
- NL: Advisory Board on Regulatory Burden, Central Planning Bureau

A obdobné problémy

- Nízká kvalita - procento nevyhovujících RIA

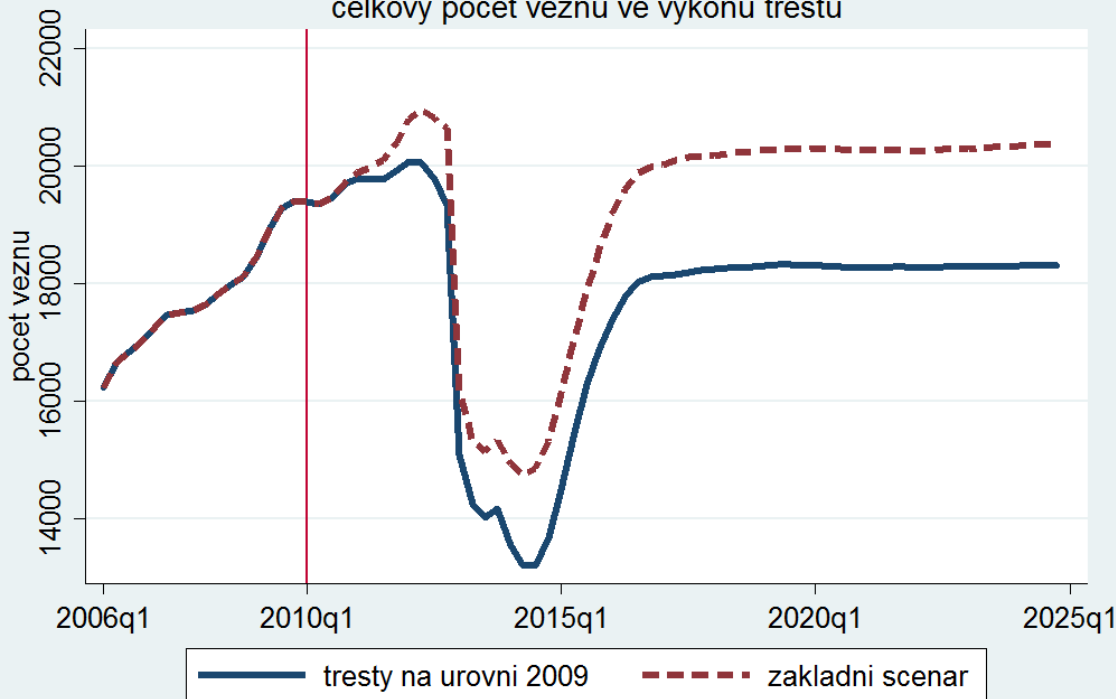
EC IAB	36%
DE	33%
UK	28%
SE	56%

- Gold-plating
- Protlačování politicky exponovaných zákonů ...

Příklad: RIA mohla předvídát problém

Scenar: zachování trestu na úrovni roku 2009

celkový počet věznu ve výkonu trestu

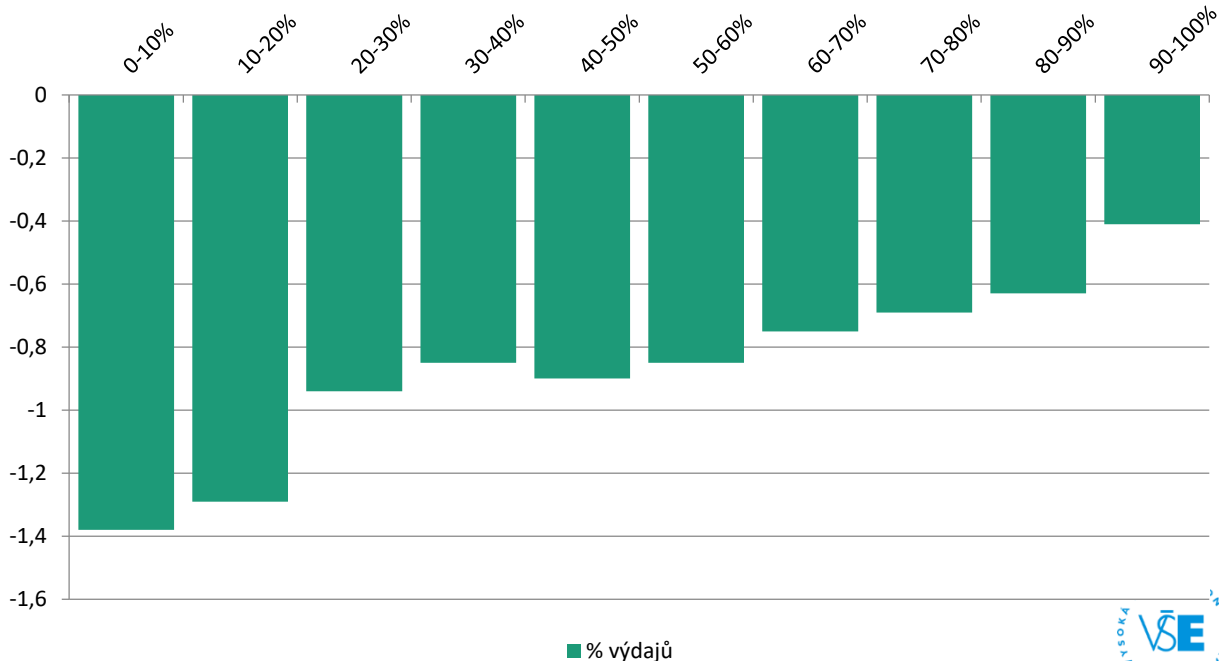

Příklad: RIA může být prospěšná politikům

- Koaliční jednání o daních, únor 2011
 - DPH 19-19, soc. pojistné -5%
 - DPH 20-20 s výjimkami
 - DPH 20-20, soc. pojistné -1.8%
 - DPH 17.5-17.5, postupně
- Diskuse založená jen na emocích

Příklad: RIA může být prospěšná politikům

- Dopady sjednocení DPH na 17.5%, dle příjmových decilů

Příklad: Gold-plating

- Nařízení EP a Rady č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh
 - Poslanecký pozměňovací návrh: ohlášení aplikace min. 48 hodin před provedením úřadům a dalším osobám
- Ochrana osobních údajů
 - Požadavky směrnice EU vůči správcům osobních údajů
 - V české legislativě uvaleny i na zpracovatele
- Obecně u technických regulací vysoké riziko gold-platingu

Dobré příklady

- Zákon o kybernetické bezpečnosti
- Zákon o dani z nemovitostí (nakonec odložen)

Některé soukromé postřehy

- Kvalita analýzy dopadů je negativně korelována s ekonomickou a politickou důležitostí návrhu
- Velká moc resortních úředníků
- Případy, kdy zákon nemá dopad na rozpočet, podnikatelské subjekty, gendrové rozdíly, obce (strach z RIA?)

Fundamentální příčiny evidence-based policy

- Nabídka
 - kvalifikace úředníků
 - nedostatek odborníků obecně
 - Policy evaluation, CBA, ekonometrie
- Poptávka
 - média
 - politici
 - „technokratické“ zákony
 - „politické“ zákony
 - voliči

Kvalita legislativního procesu – další aspekty

- Ústavní rozdělení pravomocí (Sněmovna – Senát – Prezident)
- Transparentnost
- Pozměňovací návrhy
 - Nelegální přílepký (Ú.S. 2007)
 - Lhůta mezi návrhem a hlasováním
 - Míra změn oproti vládnímu návrhu?
 - Možnost vlády vetovat?
- V současnosti RIA i další aspekty daleko od ideálu
- Má smysl usilovat o změnu